

CSIKI LAPOK

POLITIKAI HETILAP

ÉS CSIKVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Györgyakab Márton könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések s előfizetési díjak is küldendők.</p>	<p>Megjelenik a lap Minden Szerdán. Kéziratok nem adandók vissza.</p>	<p>FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL, CÖVVEK.</p>	<p>Nyitottéri cikkeket soronként 20 kr-ért közlötnek. Egyes lap ára 10 kr.</p>	<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. (Külföldre) 6 frt. Fél- évre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak.</p>
---	--	--	---	--

Mi az eredmény?

Mindjárt hat hónapja annak, hogy a magyar parlament az ő komoly és méltóságos képéből ki van forgatva, hogy a csendes tanácskozások helyett a zlt-zavarok és tétlenségek színtere lett.

Kezdetben senki, — talán még az obstrukció kezdeményezői, vezetői, — ténykedői sem gondolták azt, hogy ezen mozgalom mivel és hol fog végződni s éppen ezért, mert akár tervszerűleg, akár önkénytelenül, tehát mindeneknek hibáján kívül állított, vagy állott elő a törvénytelen állapot, de mert tényleg bekövetkezett: — az összes parlamenti pártok csak akkor ijedtek meg igazán, mikor az exlex a nyakunkba szakadt.

Innen kezdődik a vármegyétől megindított s a képviselőházban létező összes pártok által egyhangulag jelszó gyanánt kiadott azon mozgalom, hogy a parlamenti békét minden áron meg kell teremteni, helyre kell állítani, mert ezt követeli a Ház méltósága, ezt a képviselői tekintély és ezt különösen Magyarországnak mindenki által féltékenyen őrzött alkotmánya.

A pártok ezen törekvése a kérdés komolyságához illően csakugyan úgy látszik komoly volt, mert a kormány által a dissidensek közvetítésével megkezdett és folytatott béketárgyalások s nevezetesen a Széll Kálmán intervencziója: az Ausztriával való kiegyezés kérdésében formulázott ismeretes Széll-féle klausula, s általa ez alapon a kormány nevében a pártok megbízottjaival megejtett tanácskozások eredményre fogtak vezetni s úgy a tárgyi, mint a személyi ellentétek elfognak simittatni.

Egyszóval a parlamenti béke — a mint ez közönséges volt végre-valahára helyre lesz állítva.

Tagadhatatlan, hogy az említett kritikus hónapok alatt rengeteg mulasztás történt, hogy ezen idő drága pénzen, ugyszóval munka nélkül telt el, pedig mennyi üdvös intézkedéseket és alkotásokat lehetett volna az ország javára érvényesíteni! mindazonáltal ezen képviselőházi munkátlanlagon általában véve nem kell kétségbe esnünk, mert a béke helyreállása után megkettőztetett munka erővel a mulasztás könnyen helyre hozható, annyira legalább is helyre, hogy érzékenyen káros nyomokat maga után hagyni nem fog.

Sajnos azonban, hogy ezt különösen nem lehet elmondani az Ausztriával kötendő gazdasági kiegyezés kérdésében is.

Kezdetből fogva a legnagyobb harc mindig éppen a kiegyezés ügyében folyt s ez volt azon gördiusi csomó, mely megoldhatatlannak mutatkozott, de a melyet a kormány bölcsesége és a Széll Kálmán szerencsés formulája dűlőre vitt ugyannyira, hogy ma már a parlamenti

békét az Ausztriával való kiegyezés kérdése semmi körülmények között nem akadályozza.

Mikor ezen kiegyezési javaslatok a törvényhozás elé terjesztettek, csakis éppen ekkor nem kell vala a szét-huzásnak, a parlamenti zavarnak előállania, mert soha nagyobb szükség nem volt az egységes parlamenti erőre, — az összes pártok együttes és egyhangu megállapodására, működésére és törekvésére, mint éppen e kérdésnél, mikor arról volt szó, hogy Magyarország egész súlyát, egész egyéniségét és tekintélyét éreztesse Ausztriával szemben egy minél előnyösebb gazdasági kiegyezés megkötésére.

S hogy ezen kedvező alkalom elszalasztatott, meg nem ragadtatott: elég nagy baj; melynek hogy ki — vagy kik voltak előidézői ezuttal nem kutatjuk, csak annak konstatálására szorítkozunk, hogy a kiegyezési javaslatoknak törvényerőre nem jutása már nem olyan, mint általában a parlamenti munkátlanlág, melyet még a mint fennebb mondtunk, helyre lehet útni; hanem olyan, melynek káros következményeit soha többé pótolni nem lehet.

Senki sem tagadhatja, hogy ezen kiegyezés folytonos függőbe tartása, megakadályozása Magyarországnak ropant anyagi kárt okozott, mert mióta ezen válság tart, megakadt minden üzlet, senki nem mer s nem merészt kereskedelmi ügyleteket kötni: minden kereskedelmi ügylet pangásban van, nincs bizalom az értékpapirokhoz, szóval érzik ezt egész Magyarország, érzik az egyesek, vállalatok, testületek és pénzintézetek, mert hogy egyebet ne említsünk, a 4%-os pénz felszökött 6-6 1/2%-ra.

Ezen károk, veszteségek pedig soha ki nem pótolhatók.

Érzi és érezni fogja ezen kárt vármegyénk is, nevezetesen Gyergyó, mivel a kormány a jelenlegi viszonyok mellett 6-6 1/2% mellett a pénzpiacchoz nem fordulhatván, a gyergyói vasut építése is ugylátszik függőbe marad, azonban reméljük, hogy talán a nyáron, — talán az őszön — ha a viszonyok kedvezőbbre változnak — a gyergyói vasuti vonal építése ismét aktuális lesz.

Ez az eredmény! r. l.

A csiksomlyói főgimnázium áthelyezésének kérdése. A mint tudjuk 1898-ban élénk mozgalom indult meg a csiksomlyói főgimnáziumnak Csik-Szeredába való áthelyezése iránt, s e célból a megye közönsége is 50000 frtot szavazott meg. Azt is tudjuk, hogy ezen kérdés felett a status-igazgatótanács és a vallás és közoktatási miniszter közötti beható eszmecsere folyt, de, mert a status-igazgatótanács hivatkozva az új építkezésekre járó fedezet hiányára, kijelentette volt, hogy az áthelyezés kérdésébe csak akkor szólhat érdemlegesen bele, ha Csik-Szereda vármegyéje a most Csik-Somlyón rendelkezésre

álló épületek helyett Szeredában újakat épített, a kérdés megoldásában szünet állott be. Értesülésünk szerint a vallás- és közoktatási miniszter múlt évi december hó végén megkereste az erdélyi román kath. status-igazgatótanácsot, hogy az áthelyezés kérdésének újra leendő felvétele iránt, Csik-Szereda közönségével lépjen érintkezésbe, minthogy az áthelyezést, minden tekintetben kívánatosnak tartja, s figyelemmel egyúttal az igazgatótanácsot, hogy a somlyói főgimnázium állami segélyezésének szerződésbe foglalása mindaddig nem történhetik meg, míg az a kérdés végleg eldőntve nincs: vajjon a főgimnázium Csik-Somlyón marad-e, avagy Csik-Szeredába helyeztetik át, és abban az esetben, ha az áthelyezés terve nem sikerülne, előtérbe fog kerülni a mostani főgimnázium helyébe más épület emelésének kérdése, melynek megoldása annyira a román kath. státusra nézve jelentékeny anyagi megterheléssel fog járni. Ezekből feltehetőleg a gimnázium áthelyezésének kérdése közelebből ismét foglalkoztatni fogja vármegyénk közönségét, de előre is kizártnak tartjuk, hogy a status-igazgatótanács merev álláspontjával szemben a vármegyéje közönsége az áthelyezéssel és új építkezésekkel járó 3-4 száz ezer frt költséget hajlandó lenne magára vállalni, minden ellenérték nélkül.

Vlassics Miniszter a tanítókért. Az állami elemi tanító egyesületét arról értesítette a napokban Vlassics Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszter, hogy „nem zárkozik el az elől, hogy a mint az ország pénzügyi viszonyai megengedik, megfontolás tárgyává tegye egy oly értelmű törvényjavaslatnak a törvényhozás elé terjesztését, a mely szerint az állami elemi iskolai tanítóknak az 1898. évi IX. t.c.z. értelmében a XI-ik fizetési osztályba való sorozása megtörténhetik. Addig is a rendelkezésére álló hitel keretében igyekeznek az állami elemi iskolai tanítók helyzetét javítani oly módon, hogy őket a XI-ik fizetési osztály elvei szerint és a szolgáltatási idő arányában a XI-ik fizetési osztály fokozataiba évről-évre fejlesztendő arányos beosztás szerint fölveszi.” A XI. fizetési osztályban a fizetés fokozatosan 500—600—700 frt, a lakbér pedig 150—300 frt. Az állami tanítók bizonyára nagy örömmel fogadják a közoktatásiügyi miniszter elhatározását.

Csik-Szereda vármegyéje árváiért.

Irta: Balás Béla, családnevelő a Háromszék-vármegyéi árváiért szerethetőségül.

Az isteni gondviselés a Háromszék-vármegyéi árváiért szerethetőséghez vezérelt. Teljesen, részleteiben még csak most ismertem meg az intézetnek célját, szervezetét, fenntartási módjait.

Midőn először megláttam a modern berendezést, azon kérdést támadt lelkemben, honnan milyen pénzből teremtették ez? Miféle óriási áldozatkészség hozta létre ezt a virágzó intézetet, mely 4 tanerő, 60 növendék és 4 cseléd-ből álló népeségével fenn tudja magát tartani?

De most, midőn az intézet évi számadásának elkészítésénél én is közreműködtem, most látom, hogy majdnem semmiből létesült. Krajczárokból, mit naponta a koldus gyerekeknek szoktak hullatni. Abból épült. A megye 1/10-ös pótdóbjából alapították, s a mit ez nem fedez, ugyszóval maguk a gyermekek hoztak össze szorgalmukkal, okos takarékoságukkal. Milyen kevés méz, mit egy méh kiszív a virágból, de nem abból lesznek-e a nagy keret mézek? A szorgalmas munka és okos takarékoság csodával határos dolgokat művelhet. Így lett az 1/10-ös pótdójból és a közönség önkéntes adakozásából szorgalmas munka és okos takarékoság által rövid öt év alatt 100 ezer frt

értéket meghaladó nagy intézet. S hogy a vármegyéje határán túl is a székely példátlan áldozatkészség és az intézet mintaszerű berendezése, vezetése mennyire feltűnt, igazolja az is, hogy a „Székely Egyleti Képes Naptár”, nem különben a Budapesten megjelenő „Nemzeti Iskola” című lap is ismertette, áldva létrehozót.

S mily nagy a szeretet a közönség körében is! Csak ez is elég volna jutalomnak, mert az intézet felállításakor az volt a hiedelem, hogy itt majd urfikat nevelnek, a kik leszorítják a köztérről ez előkelők gyermekeit. De most, midőn látja a nagy közönség, hogy az intézet milyen szépen valósítja meg azon tervét, miszerint egyszerű becsületes munkás polgárokat neveljen, s látja, hogy a fia árvaház tisztességes, jól nevelt, minden dicsérettel elhalmozható tanoncokat ad az iparos osztálynak, bücsületet a gazdának, a vásárhelyi leányárvaház pedig hű, megbízható, tiszta, munkás, jó cselédleányokat a közönségnek, akkora a bizalom, hogy nem tudjuk a hozzánk folyamodókat kielégíteni.

Azonban a jobb tehetségűek szellemi tökéje sem marad kamatozatlanul. Érvényre jut itt minden hajlam, mert nem zárkozik el a vezetőség az elől sem, hogy miképpen a durva ércből kapják a szinaranyat, úgy itt is, ha 100 közül vagy-egy akad, kinek kiváló tehetsége azt a reményt kelti, hogy az illető majd eszével lehet szolgálatára a hazának, nem zárkozik el az elől, hogy embert képeztesse belőle.

Van már ez ifjú intézetnek polgári iskolai tanulója, gimnazistája és képezdei növendéke is.

Szóval: egy hírlapi közlemény keretén kívül esik elmondása annak, hogy mily életadó sugárral ragyogja be ezen intézet a humanitását.

És most Csik-Szereda vármegyéje törvényhatóságához akarok szólni. Nemkülönbén a közönséghez. Mindkettőnek a szívéhez. Engedjék reménylenem, hogy meghallgatják komolyan a szavait megyejük legkisebb szülöttjének, ki Csik-Szereda vármegyéje haladását, jólétét, szívén viseli.

Öröm, édes öröm tölti el lelkemet, látva az emberi szeretetnek szinte-szinte a lehetetlenséggel küzdő hősiességét. Hiszen nem a szeretet hősiessége kellett-e oda, hogy Háromszék-vármegyéje ugy szóval valamiből oly árvaházat létesítsen, melyben 60 utcára hagyott gyermek nyer édes, meleg otthon.

Megmentik az elzúllástól, a büntőtől, s lesz belőlük hasznos polgár, melyre a hazának oly igen nagy szüksége van, hogy mint a legnagyobb magyar Széchenyi István mondja: „Még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni, hogy a hóhér bárdja ne fagyaszsa fájunkat.” Kevesen vagyunk, s ha ennek a kevesnek is nagyrészt a nyomor öli meg, mi lesz velünk, irgalmas Isten?

De Háromszék-vármegyének megdobbant a szíve, látva, hogy a saját véréből való vér, a saját húsából való hús, züllik, fogy, vesz... ezrével vándorol ki Oláhországba, mert itt munka nélkül nyomorban nőtt fel, s lesz ellensége annak a hazának, mely nem tudott neki kenyeret adni, megdobbant szíve és kinyújtotta kezét s felszedte az utcáról, a nyomor öléből övét, hogy mig egyfelől fáját védi, másfelől édes isteni Üdvözítőnk ezen szavait teljesítse: „És valaki egy ilyen gyermeknek gondját fölveszi az én nevében, nékem veszi föl gondomat” (Máté XVIII. r. 5 v.)

S nem henczégés, hanem jogos büszkeség, édes önéret, mikor az intézeti igazgató millénárius évi jelentésében vissza tekintve becsületes ügyszeregettel, okos takarékosággal és előrelátó ügyes tapintattal virágzásra emelt intézetének múltjára, így zárta be jelentését: „Ha minden vármegyéje ugy fogná fel hazafias kötelességét, mint Háromszék-vármegyéje — mert megjegy-

zendő, hogy hasonló áldozatok árán létesült és tartatik fenn a megyében az „Erzsébet” leány-árvaház — akkor és csak akkor teljesül be a legnagyobb magyar jóslata: „Magyarország nem volt, hanem lesz.”

Ilyen körülmények között mi sem természetesebb, hogy én, a ki ezen intézetnek, illetve intézeti ügyfolyamatnak közvetlen tanúja és részleteinek teljes ismerője vagyok, míg egyrésztől kimondhatatlan örömmel szemlélem a humanitás kedves szünetét és napról-napra több és több alkalmam van a jól érezt, egészséges gyümölcsöket láthatni a faj fontartó szeretet fáján, mondom mi sem természetesebb, mintha másfelől az a kínos tudat áll előttem, hogy nekünk ilyen nincs. Csiknak ilyen nincs.

Mellettünk a szomszédban van, s nekünk nincs. Pedig mi is úgy szeretjük a tanunkat, mi sem vagyunk szegényebbek náluknál, s nekünk is van szívünk valahol a keblünkben.

Őnök, a kik otthon vannak, mindennel megvannak elégedve úgy, a mint van; a lelkiismeret megnyugtatja azzal, hogy itt is, ott is feleslegesen egy-egy szegény árvát, amde mindez nem elég, mert azt mondja a szegény-nevelésnek legbüszkébb apostola. Wehrli Jakab János: hogy: „Ajándékozz a szegénynek kenyeret, ruhát, pénzt, csak addig tétél vele jót, míg a kenyeret megeszi, a pénzt elkölti, a ruhát elszalasztja; de nevelj őket, tanítsd meg dolgozni, és a társadalom hasznos tagjává lenni, oly jót tétél vele, mely haláláig boldogítja.”

Tehát nem elégedhetnek meg azzal, ha egyen-egyen segítenek pénzzel ruhával, kenyérral, mert attól bizony meg lehetnek szociálisták és anarchisták, sőt módot adnak arra hogy felhányódhassanak s gavemberek legyenek.

Ha elvezethetném Csikvármegye irányadó egyéniségeit és megmutathatnám, illetve meglesethetném ezeknek az árváknak imáját, éneket, melylyel reggel felkelés után és lefekvés előtt az intézet maternitében 2 szólamra, zenekísérettel mellett angyal karokként dicsérik Istent, ha hallának annak a 60 ártatlan ajknak hálás szívből jövő imáját és énekét a maga magasztosságában, látnák a munkát, a mit oly szorgalommal és jókedvvel, énekelve végeznek, a tisztaságot, a rendet, a mit ők maguk tartanak fenn s a ragaszkodást, szeretetet, hálát, melyet éreznek pártfogóik és nevelőik iránt, ha látnák azokat az elégtelt arcokat, mikor az ebéd-éből jönnek ki, s az édes sok-sok mindent, minnek elsorolására sem tér, sem lehetőség nincs, akkor lehetetlen, hogy ne fájna a szívük Csikvármegye árváiról, kik, hogy ilyen boldogok lehetnek, nem kell egyéb, csak szeretetteljes jóakarattal.

Hízen Uraim! az egész világ tudja, hirdeti és úgy is van, hogy Csikvármegye a leggazdagabb megyék közé tartozik, s nekünk még sincs semmiféle humanus intézetünk.

Milyen szép századmegnyitás lenne egy ilyennek a létesítése!

Nem kell egyéb, csak 1%-os pótdad.

Hát a kinek 10 frt adója van, nem tudna meghozni 10 krt áldozatot évenként, s a ki 100 frt adót fizet, az nem áldozhatna 10 frtot azért az édes öntudatért, hogy az ő hozzájárulásával a könnyek letörültenek, a haza szegény, becsületes polgármembereket nyer, a sok elhagyott szegény árvának jövőt biztosít? Van-e ennél igazságosabb adó? Ha valaki feljegyeznék évenként azokat a számba nem vett krajczárokat, mit utcai koldus gyerekeknek szokott hullatni, elbámulna, mire megy! Csak persze, azt senki sem jegyzi, s azért fogalmuk sincs a „sok kicsi sokra megy” igazságáról. De látjuk mi, kik még azt is megtakarítjuk, a mi alig-alig több a semminél, a mi a semminek közvetlen határán van, meggyűjtjük azon krajczárokat, melyeket a látogatók adnak némelykor gyermekeinknek látjuk, hogy azon krajczárok (mivel más gyermekek azonnal nyálankaságot vesznek) most a számadások szerint közel 1000 frtra szaporodtak, melyek ismét tovább szaporítanak a takarékpénztárban. S hogy mily áldás van a gyermeki kéz szorgalmatos munkáján, mutatja az, hogy a 7 kat hold területű kertünkben annyi konyhakerti növény terem, hogy ekkora családhoz nemcsak venni nem kell, hanem a feleslegnek eladásából évenként 3—400 frttal szaporodik az intézet vagyona. Van szép szarvasmarha és sertés állomány, mely részint tejével és hússal látja el a konyhát. részint egy-egynek eladásával szaporodik a tőkepénz. És az a nagy kert a gyermeki kéz művelé, az állatok — csupán egy férfi család segítségével a gyermeki ügyesség gondozza.

Szóval: az intézet egy nagy mintacsalád, hol a családtagok önmagukat tartják fenn, nem is számítva azt, hogy házi munkájukon kívül még iskolai kötelezettségeiknek is eleget kell tenniük, mert az I. II. osztály kivételével, kik benn taníttatnak, — kijárnak az állami iskolába 1 nevelő felügyelete alatt.

Szeretnék sok mindent elmondani, de azt hiszem, ennyi elég azon gondolat megszületésére, hogy „bár nekünk is volna”.

Azokban mégis még egyet! Ezen intézet létesítésének eszméje nagyméltóságú hatálykai Pótea József aranykulccsal kitüntetett valóságos belső titkos tanácsos, főispán úrtól származott, kinek igen sok alkotása ismeretes a vármegye határán túl is, de maradandóbbat és hasznosabbat ez intézetnél nem alkotott, mert azt szeretete alkotta, a szeretet alkotása pedig örök. Valamint itt, ugy Csikvármegyében is, bárki veszi kezébe az ügyet, azt az emlékoszlopot állítja fel magának, melyről Br. Eötvös József szól: „Eszméim győzedelme legyen emlékelem”

Állíthatnánk-e ércből vagy marványból is szebb oszlopot a „székelyek atyjá”-nak nevezett kegyelmes urunknak, mint ez az intézet melynek homlokára ez van írva: „Ei-árva és szeretetház”.

Eszméje megvalósításában első érdemszerző valának Sára Tamás árvaszéki elnök és Sipos Samu intézeti igazgató, kinek érdemeit nem a nyelv, sem a toll, hanem a legfényesebben hirdeti maga ez a virágzó intézet.

Most még csak annyit mondom: A hazáért minden időben áldozott más is, áldoztunk mi magunk is, magyarok. Ha háborúra pénz és vér kellett, azt a nemzet adta. Most is hadsereg kell, de nem olyan, mint a régiek, hanem olyan hadsereg, mely az örökkéket víja ki, a milyent Jókai Mór kívánt, mikor a béke kongresszuson így szól: „Nekünk, a béke idealistáinak is megvannak a magunk hadseregei és erődítvényei. Támaszunk minden oly intézmény, melyet nemes lelkek arra a célra alapítottak és tartanak fenn, hogy a humanitást, emberszeretetet, a tiszta erkölcsöt, a közjót szolgálják”.

Emléket Báthory Endre fejedelemnek!

Folyó év október hó 31-én háromszáz éves évfordulója lesz annak, hogy Csikszentdomokos határán a Pásztorbükfőn halált lelte a jobb sorsra érdemes bibornok-fejedelem. E szerencsétlen, kinek tanulságos történetet a lapok hasábjain közölni fogunk, messze idegenből a keleti tenger partján fekvő Braunsbergből (Várm), Poroszországból jött Erdélybe, hogy a sokféle-képen zaklatott országnak békés nyugodalmat eszközöljön. Ott hagyta püspökségét, melyet nagybátyja Báthory István lengyel király szerzett számára s a hol bibornoki méltóságot is nyert s eljött, hogy megmentse hazáját unokatestvérétől Báthory Zsigmondtól, ki határozatlanságával, tolytonos nyughatatlanságával fenekestől felforgatta Erdély nyugodalmát.

1599. márczius 29-én foglalta el a fejedelemséget, mely számára keeserű megpróbáltatásokat hozott. Hívei egymásután szedték rá a jölelő fejedelmet, s Mihály havasalföldi vajda, kit a bécsi udvar biztatott s látott el pénzzel ellene, megszegve a neki tett háseg esküt, hadat vezetett ellene. Október 28-án Szeben mellett Szent-Erzsébet és Sellenberk közt folyt le a döntő ütközet, melyben Mihály csak árulással győzött. Eöngre kevés számu híveivel Lengyelország felé vette útját, hogy onnan majd segítséget hozzon országa visszafoglalására. Moldván át szándékozott oda menni. Udvarhelyt rövid ideig időzött, hívei részét hátrahagyta a várban s kevesed magával menekültni akart. De ezékely őseink, kiket Báthory István és Báthory Zsigmond már többször sértettek meg régi szabadságukban, felkeltek s a Pásztorbükfőn megölték. Ördög Balázs mérte a halálos csapást a hőiesen küzdő fejedelemre, kinek fejét levágták s Mihály vajdához vitték. Holtteste Gyulafehérvárra szállítottatott s ott temettetett el.

Ez lett vége Braunsberg bibornok püspökének, a szelid lelkű Endrének. Szent-Domokos a hagyomány szerint egyházi áttokkal bünbökött. Elestének helyét e század elején egyszerű fakereszttel jelölték meg. A háromszáz éves évforduló alkalmából ezzel nem szabad megelégednünk. Gondoskodnunk kell állandóbb, diszesebb emlékről.

Ez nem a gyilkosság megörökítése, hanem kiengesztelés. Őseink egy ártatlan ember vérvével akarták régi jogaik megszerzésait megbozolni s ebben nagy szerepet játszottak Mi-

hály emberei is, kik nagy ígéretekkel bujtogattak Endre ellen. A késő unokák kötelessége jóvá tenni az elődök bűnét, melyet némileg ment az elkecsereedés, félrevezetés. A kiengesztelés műve méltó lesz Csikvármegyének, mely kegyeletének annyi jelét adta. A nyergesi és madfalvi emlék eszett őseink emléket hirdeti; hadd hirdesse egy emlék azt is, hogy mi jóvá tenni kívánjuk elődeink politikai vétését s megjelöljük azt a helyet, hol egy biboros főpap, egy fejedelem vesztette életét.

Első sorban vegye kezébe az ügyet a megyei tisztikar, alakítsa meg a bizottságot, szervezze a gyűjtést s maga a megyei alap is járuljon hozzá az emlék létrehozásához. Azután hordják össze állíreiket községek, egyesek s e állírekből állítsunk emléket. S ha a báromszáz éves évfordulóra bár egy márványkereszttel jelölhetjük meg a fejedelem elestének helyét, akkor jogos önértéssel mondhatjuk el, hogy kegyeletünk e kifejezésével kiengeszteltük az elhunyt szellemét. Én erősen hiszem, hogy sikerül. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Dr. Balló István.

Néhány szó a „kivándorlás” kérdéséhez.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A gyimesi belépő-állomás mult évi személy forgalmának a „Csiki Lapok” idei 2-ik számában lett ismertetéséhez fűzött azon megjegyzésem, hogy az abban foglalt adatok szerint „az annyi oldalról hangoztatott nagymérvű székely kivándorlás inkább mese mint valóság” László Gyula ur kritika tárgyává tevén, számszerű adatokkal igyekezett becses lapja mult számában nem csak megzafolni, hanem egyuttal kimutatni, hogy igen is van „székely kivándorlás” és „áttelepedés”, sőt éppen az én, azon állításom jöhet mese számba, mintha a „künn maradtok” a konzulátusságok útján utólag utleveleik megnyitására szoktak volna folyamodni!!

Nincs szándékomban ezen már sokszor elcsépelet ügy felett hosszabb polemika bocsátkozni, mert a László Gyula ur reflexiójából következtetve az ő felfogása helyességének megdöntése iránti törekvéssel amugy is csak Szizifusi munkát végeznék, mind a mellett felhíva érzem magamat, hogy állításom igazolását a tisztelt olvasó közönség előtt megkísértem s az ügyre vonatkozó nézetimet t. szerkesztő ur engedelmével a következőkben foglaljam össze.

A „székely kivándorlás” kérdése nem újkeletű. A 60-as évektől elkezdve folytonosan napi renden van. Különösen sokat foglalkoztatta ez a kérdés vármegyénk közönségét, mint oly vármegyét, mely éppen a határszélen fekvén, legközvetlenebbül volt érdekelve a kérdés szanalása és a kivándorlás megakadályozása iránti módok és eszközök megtalálása iránt.

A mint tudjuk több mint három évtizeddel ezelőtt erős társadalmi akcióztéjtett ki megyénk közönsége oly alap megteremtésére, melynek segítségével a népnek itthon foglalkozás lesz adható, és a kivándorlók száma csökkenthető.

A mily nagy hévvel indult meg a szóban forgó mozgalom, ép oly szalma tűznek bizonyult be rövid idő alatt a tulságosan felfújtt kérdés iránti lelkesedés, mert belátták a kezdeményezők, hogy a nagymérvű kivándorlás nem oly természetű, mely egyuttal a székely-nép állandó künnmaradását és letelepedését involválná, hanem egyszerűen munka és kenyér kereseti mozgalom, mely ma is csak ezen a téren mozog.

Az akkor gyűjtött összeg ma is, mint „székely kivándorlási alap” (: 13000 frton felül) a vármegye magán pénztárában kezeltetik, s a mint mondam, annak a kitűzött célra való elfordítása ez ideig szükségesnek nem mutatkozott.

Huszonhat évi közszolgálatom alatt többnyire mindég oly állást foglaltam el, hol módomban volt megfigyelni a népmozgalom valódi okát, s az ezuton, valamint az általam közvetlenül ismert határszéli községek lakósaival való folytonos érintkezés közben szerzett tapasztalataim most is megerősítnek azon föltevésemben, hogy a csiki székelyek között oly nemű „kivándorlás” eddig sem volt s ma sincs, melyet a künn való állandó letelepedési cölzattal kapcsolatba lehetne hozni.

Ugy hiszem, hogy ezen föltevéssem igaz-

zolására elég ha hivatkozom az időnkinti népszámlálási adatokra, melyek a sokszor előfordult nagymérvű halálózási esetek daczára is Csikvármegye lakóosságának normális szaporodását igazolták, s ezen szaporodás már az utóbbi népszámlálás alkalmával is a 10000-et meghaladta, pedig abból a bevándorlottak száma 10%-ot sem tett ki.

Igazolja föltevésemet továbbá azon körülmény, hogy 20 év alatt a vármegye hatósága előtt csupán 4 esetben fordult meg Csikvármegyéből kimentek részéről oly kérvény, mely a magyarállam kötelekéből való elbocsátásra s a külföldön való letelepedés engedélyezésére irányult, s ebből is két család román nemzetiségű volt.

De leginkább igazolják nézetem helyességét maguk L. Gy. ur által ismertett népmozgalmi adatok, valamint az általam azzal szembe állítandó rokon természetű számok.

A L. Gy. ur által közölt számok szerint ugyanis a legutóbbi 5 évben kiment a tölgyesi és gyimesi határ állomásokon Romániába 69447 egyén, visszajött ugyanazon utakon 62991, és távol maradt 7056 egyén. Ezen számok ellen nincs semmi kifogásom; de kérdem: vajjon azok a kimentek és künn maradtok valóságban csiki, avagy más székely vidéki lakosok voltak-e vagy plané idegenek, a kiknek feltételül ugyanazon uton kellett volna visszajönniök? Mert ha mind csiki székelyek lettek volna és csak a legutóbbi 25 év alatt kimentek száma ezeknek a kontingensét képezte volna; ma Csikvármegye népessége felét sem tenné meg azon számunk, melylyel jelenleg bír.

De hogy ezek nem mind csiki székelyek és kivándorlók voltak mutatja a kezelésem alatti nyilvántartási könyv, mely szerint ugyan csak az utóbbi 5 év alatt kapott Csikvármegyében a Romániába való kimenetelre egy éves utlevelet 12612, és 15 napos utazási igazolványt 1449, összesen 14111 egyén, kik ha egy évben 5-ször tették volna is meg Romániába utjokat, még akkor sem lehetne csiki székelyekből 69447 utazót kifacsarni.

Amde még az az általam kimutatott 14111 szám sem székely utasokból telt ki. Elég ha hivatkozom csak a mult év mozgalmakra, midőn különösen a román határszéli vasut-építéshez Gyimesen át seregesen tudott ki az idegen s főképp o'asz munkások legiója, kiknek nagyrésze ma is künn van, vagy más határ állomásokon tértek hazájukba.

Azok a részletezett számok tehát az én szerény nézetem szerint a kivándorlás és külföldön való letelepedés mérvének megítélésére és igazolására egyáltalában alapul el nem fogadhatók, mert azok kizárólag csak a nép mozgalmi viszonyok ismertetésére szoritkoznak, mely mozgalmaknak célja inkább munka és kenyér kereset, más részt látogatás.

Hogy a kivándorlás mérvére és jellegére nézve pozitív adataink nincsenek, azt maga a kormány is beismeri mult évben a törvényhatóságokhoz intézett rendeletében, mert hogy annak birtokába jussan a községeket minden év végével megfelelő és rendelkezésre bocsátott úrlapokon a be- és kivándorlási adatoknak az érszágos statisztikai hivatalhoz való pontos beszolgáltatására kötelezte: tehát ezen adatok lesznek hivatva akár az én, akár más nézetének helyességét, vagy alaptalanságát megállapítani.

Különben is azok a munkás mozgalmak, melyek nálunk a székelyek között előfordulnak nem hasonlíthatók össze azokkal a mozgalmakkal, melyek Hazánkban is — különösen a felvidéki tót nép között — elég sajnos igen gyakoriak, midőn egyes cselédek nem bírván szülőhelyükön a megélhetés feltételeivel, részint saját elhatározásukból, részint lelketlen ügynökök rábeszélése folytán az amerikai tartományokba egy jobb jövő reményében kivándorolnak, hol szintén csak nyomorogni kénytelenek.

Amde ismerem a székely ember természetét. Ez ha csekély gazdaságát oly állapotba hozta, hogy bizonyos időre az ő munkás kezét otthon nélkülözhető, el megy Romániába dolgozni, hogy adójának törlesztésére s a leg-szükségesebb kiadások fedezésére valamint összekaparitson; de vissza is siet 3—4 hónap mulva bérczes hazájába, melynek silány rögéhez görccsösen ragaszkodik.

A felsorolt okok és megfigyelések szolgáltattak nekem meggyőződést arra, hogy én a kitelepedéssel kapcsolatba hozott „székely kivándorlás” subjektív fogalmában nem osztozom.

Annak igazolására, hogy nem mese, hanem valóság azon állításom, miszerint a munkára kimint székelyekből künmaradó rész többnyire az illető konzulátosságok útján szokott utólag utlevéltényt folyományolni...

Ez a szám azonban nem állandó, mert voltak évek, melyekben ezennél is többen folyományozták ily uton utlevéltényt a további künmaradásra; már pedig azt, a ki saját honi hatóságától utlevéltényt kér, a kivándorló és áttelepedők sorába nem lehet számítani.

Elismerem, vannak huzamosabb időre távol maradó is. Ezeknek számát pedig képezik azon meggondolatlan fiatal emberek, kik az évenként tartott szociális alkalmával a távollévők névsorában sorozódnak, s kik a hadkötelezettség aluli kibúvársra Romániában keresnek menedéket és csavarognak ide s tova addig, míg a hadkötelezett kortul nem érték. És nagyon sajnós, hogy ezeket többnyire nem lehet kézre keríteni, mert ha tartózkodási helyüket sikerül ki is puhatólni, nem áll kormányunknak oly kényszer eszköz kezében, hogy őket hazá hozathassa, mert azt a fenálló nemzetközi jogszabályok nem engedik.

A távolmaradók másik nagyobb kontingensét a szolgálatra bemenő székely leányok képezik, kiknek egy része legalább is balkézre ott férjhez megy, a másik része pedig a keleti tartományokban széled el és szaporítja a prostitúáltak és elzüllötték számát.

En a künmaradások megakadályozásának egyik eszközt abban látom, ha a kormány egyetlen családi utlevéltényt sem adna ki, melyekben a kisiskori gyermekek is befoglaltnak, mert ez csakis azon cézből kérik, hogy gyermekeiket kiszállíthassák s ott sorsukra bízzák.

A másik eszköz szintén az államtól követel nagyobb áldozatot a munkás kezek visszatartására, ha t. i. sietni fog a székelyek között oly iparvállalatokat és gyárakat létesíteni, melyek tisztességes napszám mellett munkát tudnak biztosítani a szegény népnek.

Ezeket tartottam a felvetett kérdésben nézetem igazolása végett szükségesnek elmondani, kizárva magam részéről ez ügyhöz való minden további hozzászólást.

Sántha Simon.

Szeredai élet.

Egyről-másról.

Vegyenek tombolák, tombolák, hangzott fel a kereskedelmi kör helyiségekben január 26-án. már esti 9 órakor a legújabbos női ajánról a hívó szózat. S ki tudna annak a bájos mosolyának ellenállni, a mely a jegyek átnyújtását kísérte? Mintha általános bűnbocsánat lett volna hirdető, kijártott a szivhizsergető kegy mindenkinnek, boldognak, boldogtalanak, a ki tárczáját legalább 20 krajczár erejéig megkönyvitte. S egy óra múlva akármelyik zsebébe nyúlt az ember, mindentelenség zöldségűlűt lúzott elő, melyekben hatalmas számmal pompáztak...

S ennek a zajos vásárnak három előnye volt. Első: lehűtötte a fiataloknak tüzes véréit, kik már 10 órakor mindenáron táncolni szerettek volna - mi a termék zsúfoltsága miatt akkor még lehetetlen volt - mert hát midőn 10-15 jegy vásárlása után zsebbükbe mélyesztették kezeiket, melyen megzomorodott szívvel kelle azon tapasztalatra jutniok: - Látszik, hogy hónap vége vagyon!

Másodszor: mert jótékony irt csepegtetett a saját sebeikre, hogy hátha másnak nem is mosolygott, vagy nem egy mosolygott Merkurumnak utjonnan felavatott selyemszoknyás híve, midőn a tombolával megkínálta.

S végre harmadszor: mert a kereskedői körnek fedezte a kiadásokat, sőt még tisztességes jövedelmet is biztosított.

Feltétlenül elismeréssel kell adoznunk azoknak, kiknek ez igazán pompásan sikerült kis thea-estély rendezésében részesek lenni. A kör helyiségei szűkeket bizonyítottak, a szűkek lettek volna akkor is, ha még egyszer akkorák volnának, azon nagy, díszes közönség befogadására, mely a terméket zsúfolásig megtöltötte. Nem áll módunkban a jelen volt hölgyek névsorát közölni, mert hisz ki tudta volna ezt a nagy tömeg közt összehájtítani. Csupán a minden szépért, jóért lelkesülő főispánunkat s alispánunkat emeljük ki, a kik - azt hisszük - ez alkalommal először szerencsétlenné megjelenségükkel a kereskedők új hajlékát.

Tizenegy órakor megkezdődött a tombola. Összesen 67, szebbnél-szebb tárgyát sorsoltak ki; minél fogva, természetesen feszült figyelemmel leste mindenki a kihúzott számok kikiáltójának ajkát. A tombola - 2 gyönyörű nagy virágvas - szerencsés nyertője László Miklós volt.

A tánc pedig csak éjjel után kezdődhetett; de akkor astán annál nagyobb kedvvel, s tűzzel és

bizony az óramutató közel járt az ötös számhoz, mikor a legutolsó vendég is elhagyta az estély színhelyét.

A kereskedők tombolái thea-estélye elmult immár. Az estély azonban - fájdalom - megmaradt. Még alig pihenő ki tárczákat az előbbi fáradságokat, már is újabb kísértéseknek volt kitéve a - jegén.

A jeg-értelmekben a gazdája, nagy ünnepi korecsolyaszt rendez február 2-án, délután tombolával egybekötve. Vigézei - s mondhatom aranyos kis vigézek - a kicsi bakfisochok - ezért bizonyosan megzabálnak - fel sem engedik kötni a korecsolyát, már ott teremnek az ember nyakán, s rullják a 25 kros tombola-jegyeket.

S mit van mit tenni: szomorú szívvel bár, de elő kell venni ismét az erszényt, s fizetni, mint a köles.

S aztán csodálkozók valaki, ha oly sok szocialista van a világon!...

Az estélyek, bálok tömkelegéből - mint üstökös - ragyognak elő a jeggyűrtök. Akármire tekint az ember, mindenkinnek újján kis karika-gyűrűt kell megtapasztalnia. Valami van a levegőben. Különféle rovatnak felvéljegyzési hírekből áll.

Mindennap félve megyek elbédlni, hátha ismét egy új völgénynek kell az asztalánál gratulálnom. A legjobb, legedrekebb fiúkat ragadja ki körünkől - Hymen. Most már csak azokat olvasuk össze, a kik nem jegyesek, mert az eljegyzettek számja oly borzasztó, hogy nincs bátorságunk őket megszámolni. S számuk napról-napra nő. Mint halljuk lapot számdékonak ulpítani - "Nem jó az embernek egyedül lenni" - czímmel.

Mi pedig megrögzött aglegény-jelölték napról-napra fogunk a fogó holddal. Már munkatársakat sem tudunk verbuválni kontrajuszgunkhoz, melynek élén következő czim fog ékszedni - "Az aglegényesség gyönyöröi s a házasság keservei". Fogunk, fogunk, s úgy lehet egyszer teljesen el is fogunk fogyni.

Vége a vadászati szezonnak is. Diana hívei szegre akaszthatták puskáikat s élhetnek cdlégi dícsőséges hűdjáratuk maradványuiból - jövő augusztusig.

Jakab Gyula, meg Nagy Gyula is lezárták számadásaikat az eladott utulakról, özekről, kacsákról, rókkáról, medvékről, melyeketük tovább-eladás végett fővárosi vadkereskedőktől szereztek be.

Mint halljuk Jakab Gyula számadása 1893 frt 27 kr. Nagy Gyuláé 1892 frt 41 kr tiszta nyereséget tüntet ki.

És én, a ki azelőtt itü elmével, zeugtem szerelemről, harez dícsőségről, most csak érdektelen dolgokról tudok érdektelentül mesélni.

Nem esoda. E héten majdnem minden nap éjjeli zenét kaptam, melynek hatása alatt másnap természetesen dolgozni nem tudván, levét prínczipálison, meg szerkesztöm iták meg.

Ezen, ma már nem szokatlan utou kérem tehát tisztelt imádlóimat, moujanak le a reményről, s engedjék élvezni napi fáradságuktól eltörődött gyünye tagjainnak a jól megérdemelt éjszakai nyugodalmat...

KÜLÖNFÉLÉK.

Kinevezések. Gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspök Steinitzer Ede papneveldői lelki igazgatót, címzetes kanonokot, az erdélyi papság ezen egyik legkitünőbb képzettségű tagját, javadalmas kononokká nevezte ki. - Az igazságügy miniszter közlelebbról a gyergyó-szentmiklósi kir. járásbírószághoz irnokká K a t o n a Jánost nevezte ki.

Hymen. Kiss Károly a nagyváradi Janky és társ cég beltája e hó 28 án jegyezte el S u l t a n Mariákát, Szultán Gyergely helybeli kereskedő leányát. - Ifj. Jakab Alajos csik-szentimrei kereskedő e hó 29-én jegyezte el ifj. Pototzky Gyergely leányát Ilonát. - Schier Ferencz m. kir. államépítészeti mérnök jegyet váltott Geező Elek leányával, Annuskával.

Az idei tél, mely ország-szerzte szokatlan enyhé és hó nélküli volt, s a mely Csik-megyére zord vidéken is alig mutatkozott, sokakat aggaszt s ebből a tavasz hűvösségére és esős voltára következtetnek. Ezen aggodalomnak semmi pozitív alapja nem lehet, s így csupa teoretikus jelleggel bírhat, mert igen gyakran megtörtént már, hogy állandó hideg telet is zord tavasz követett, míg enyhe tél után kellemes időjárás volt. Már is meg van azonban az enyhe télnek az a rossz következménye, hogy a szűkös jeget sem a sörtermelő és árucok, sem a gyógyászat céljaira beszerezni nem lehetett, minek ugy kereskedelmi, mint közegészségi szempontból káros hatását érezni fogjuk. Nálunk még február kipótolhatja ezt a hiányt; azonban az ország enyhebb éghajlatu vidékein már nincs kilátás az e nembeili szűkösjeletnek biztosítására ha csak a technika felhasználásával nem igyekeznek a szükséglet-gyarilag előállítani, mi nek eszméje már Budapestben főlészínre került s a kivitel küszöbén áll.

Iparrtestületi bál. A helybeli iparrtestületi báljait, melynek tiszta jövedelme az iparrtestületi házalapra fordították, február hó 11-én fogja megtartani a „Csillag" vendéglő nagytermében. Előre is gondoljuk, hogy az iparosok bája, mint az előelőtti években, ugy az idén is nagyon látogatott leendő: ugy a helybeli mint a vidéki iparosok a lehető legnagyobb számban fognak megjelenni, s azt is hisszük, hogy városunk intelligens közönsége is pártolni fogja a jótátrékvő iparrtestületettség céljának előmozdítására. Jegyek az iparrtestületi bálra kaphatók: Helvig G. János és Friedmann Jakab kávéházaiban és György Jakab Márton könyvkereskedésében.

Dr. Groiss Gusztáv, a kolozsvári tudomány-egyetem nyugalmazott tanára, címzetes miniszteri tanácsos, Kolozsvár város II-ik kerületének országgyűlési képviselője január 21-én Budapesten meghalt. A hir általános részvételt keltett az egész országban, de különösen itt ná-

lunk Erdélyben, hol az egyetemet végzett ifjabb generáció nagyobb részének professzora volt. Még az előző héten igen nagy önbizalommal emlegette, hogy úttúlés végett a dévidékre utazik, 22-ikén este állott be betegségeben az aggasztóbb fordulat. Ettől kezdve mársűrűbben és tartósabban volt eszméletlen kívül. 23-ikán délben megkezdődött a haláltusa s este minden nagyobb kínlás nélkül kiszvenvedett. Kolozsvár összes középületein kitéztek a gyászlobogót s a város egész gyászba borultak látszott, mikor 23-ikán éjjel a holttest megérkezett. Az eltemetés 24-én délután 3 órakor történt a kolozsvári községben levő családi sírban. Dr. Groiss Gusztáv egyike volt Kolozsvár köz és társadalmi élete első rangú kitünőségeinek, ki a jogi irodalom terén is szaktekintély volt s állandóan nagy tevékenységet fejtett ki. Régebben mint védőügyvéd, újabban mint egyetemi tanár szerezett magának e téren országos hirt és nevet.

Gyógysszertár megnyitás Gyimesben. A helygyimiszter által Gyimesbükk községben Pótsa Sándor részére mult évben engedélyezett gyógysszertár a tulajdonos már berendezte, mely gyógysszertár Veress Lajos szolgabíró, Veress Sándor m. főorvos, Harmat Leó járásorvos és Kis Tivadar gyimesi körorvosból állott bizottság által január 27-én megvizsgáltatván, mintán azt kelőleg felszerelve találta, a közforgalomnak átadatott.

Batyu bál. Gyimes-Felső- és Középlek községek uri publikuma előbbi község szépen diszított tágas iskolateremben az iskola pénztár gyarapítására kitűnően sikerült bált rendezett folyó hó 21-én. A zenét a csik-szeredai előzenekar szolgáltatta. A kedélyes mulatság hajnal hasadtáig tartott s a négyeseket mindig legkevesebb 20 pár táncolta. Hogy az erkölcsi siker teljesen eléretett igazolja az hogy varmegyénk e félre eső helyén - hol a világ kezdete óta a helybeliek bált nem rendeztek - a tiszta bevétel 75 frt 50 krt tett, - melyből levonva a kiadás 60 frt 91 krt, az iskolapénztár javára megmaradt 14 frt 59 krt. Felül fizettek: Korody János, Fried Samu és Fejér Lajos 50-50 krt, Boltresz Vilmos (Gyergyó-Szentmiklós), Ajtel Erneszt (Braşo), Kerekés János, Bodor Mihály, Zakariás János, Ehrenreich József Deutsoh Mór, Veinberger Márk, Lanterbach Arthur, Dobál Gyergely, Péli Lajos, Benke János, Mánya Jánosné és Deutch Leopold 1-1 frt, Goldstein Herman, Sziklász József 2-2 frt, Fejér István 3 frt, Stein Elek és Venetiáner Mór 4-4 forintot. Fogadják a nemes szívű adakozók e helyen is a rendezőség hála köszönetét.

A gyergyói róm. kath. tanító-egyesület teli rendes közgyűlést 1899. évi február hó 9-én, (csütörtök) d. e. fél 9 órától kezdődőleg, Gyergyó-Tölgyesen a rom. kath. el. népiskolánál fogja megtartani, a következő tárgyszorozattal: 1. 1/4 óra szent-mise hallgatás. 2. Gyakorlati tanítást tartanak: I. Inces Tamás a számtanból a II. fu-Rösler Janka a történelemből az V. leányosztályban. 3. Előki megnyitó. 4. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 5. A gyakorlati tanítások méltasága. 6. Pál Albert felolvasása az ifjúsági egyesületekről. 7. Todor Antal ismerteti a Schultzele tankönyveket. 8. Ünkezőkörü jelentések. 9. Indítványok.

Erzsébet királynéért Bicsék András munkás volt a gyergyói utépítésnél. Istria szülötésű, kiknek vérbeli faji gyűlölete az olaszok iránt a nélkül is közsimeretes; hognye lázadt volna fel lát Bicsék András vére, mikor értesült, hogy Erzsébetet, az ő imádtott császárnjának nejt egy olasz leszurta. E felháborodásához járult, hogy Gyergyóban őt is olaszoknak nezték s folyton bszantották, hogy egy nemzetjebeli fegyverének esett áldozatul a királyné. Mult év októbber havában erősen bepálinkázva állított be Kalamár Ignác korcsmájába, hol nagy hangon fenyegetőzött, hogy legalább 3 olaszt fog megölni a királynéért. S midőn az ugyis ittas embert egy jelenlevő olasz, Biassutti Károly meg állította hecczelte is, hogy „az semmi, kicsiség" dühösen előrántotta övé mellől törét s azzal Biassutti mellének szurt s bizonyára keresztül is döfi, ha annak zsebében levő vas-tag fedelő munkakönyve a szurást fel nem tartja. Ezért vonta kérdőre január 28 án a csik-szeredai kir. törvényszék szándékos emberölés kísérlete miatt Bicsék. A végtagyalás folyamán a kir. ügyész eljettette a szándékos emberölés kísérletének vádját s súlyos testi sértés kísérlete miatt kérte vádlottat elítélni. A kir. törvényszék Bicsékot súlyos testi sértés kísérlete miatt a nagyszámú enyhítő körülmények figyelembe vételével 3 havi fogházra itélte, melyet a vizsgálati fogság által kitöltöttek vett. Ügyész s elítölt az itéletben megnyagodtak.

Kereskedői kör. A gyergyószentmiklósi „Kereskedői kör" közgyűlést január hó 22-én tartotta meg a kör helyiségében. A jelentése meghallgatása után az egylet tagjai barátaságos beszélgetés és poharazással fejezték be a közgyűlést.

Tanácsostály Tölgyesen. A tölgyesi „Olvasókör" f. évi február 4-én saját pénztára javára a „Mátyás király" vendéglő összes helyiségeiben zártkörű táncestélyt rendez.

Mautner Adolf és társai budapesti cégnek „Pertector" gázfejlesztő készülékét ismertető mai hirdetésnyére külön is felhívjuk t. olvasóink figyelmét, mert olyan találmányról van szó, mely a vidéken nagy és sokszor érzett és panasolt hiányt van hivatva pó-

tolni. Ezen készülék által ugyanis a nagyközönségnek lehetővé van téve, hogy bárhol is részesülhet a légszszvízlítási kellemességekben; módot nyujt arra, hogy akár magánlakásokban, akár pedig kaszinókban, vendéglőkben, kávéházakban, szóval mindenütt, ahol a társas élet kedélyességéhez a kellemes és jó világítás is megkívántatik, azt olcsó pénzért megszerezheti. A bemutatott magyarázatok szerint a „készülék" oly elmésen egyszerű, hogy egy kis utasítás után bárki által is könnyen kezelheti különbben is egészen önműködőleg dolgozik; az általa előállított légszsz nem veszélyes, sem nem robbanékony és sokkal intenzivebb fénynyelég, mint a közönség.

Szerencsés választást ejtett meg a Gróf Esterházy Géza-féle cognacgyár részv. társ. ezeltét 6 hónappal vezérigazgatójává választván a szakkörökben általán tekintély gyanánt elismert Sárkány Arnold pestmegyei virilisi földbirtokost. Az új vezérigazgató minden ízében modern ember, állásának elfoglalása után pár héttel külföldre utazott, tanulmányozandó a cognacipar terén előfordult haladásokat. A Franciaországban látott újítások és az Angliában a szaképek körül tapasztalt javítások és új alkotások arra bírták Sárkány urat, hogy a vezetése alatti gyártást az angol gépekkel lássa el és a gyártást teljesen új modern alapokra fektesse. A megfelelő munkálatok immár befejeztetvén az Esterházy gyár a legmagasabb színvonalra emelkedett s a máris mutatkozó eredmény már most is igazolja, hogy a gyár vezetése tényleg szakavatott és hozzáértő kezekbe került.

Egy egész új gyapjúfűsítő gép eladó. Hol? Megmondja a kiadóhivatal! 1-3

Szerkesztői üzenetek. Bicsi Dehogy félünk küldeményétől, sőt nagyon örülnénk, ha minél gyakrabban kapnók azokat. Ezt is köszönjük. Egyik legközelebbi számmunkban jónni fog. „Régi jó barátod" aláírással ellátott nyiltlevél beküldöjének. A kérdéss hűvek sulypontja abban van, hogy tisztá, szép magyar nyelven imádkozott. Ha pedig Magyarországon egy száz, ruhén. szorb. német. vagy román pap tiszta szép magyarsággal magyarul utli imádkozik, ez minden jó magyarnak csak öröme lehet. Azért a levél nem közölhető.

KIADÓ LAPTULAJDONOS: GYÖRGYJAKAB MÁRTON.

VERESS SÁNDOR dr., megyei tiszti főorvos orvosi rendelője és fogorvosi mltterme Csik-Szeredában Nagy Ferencz dr. házában. Rendes orvosi tanácskozási idő naponta délután 2-3-ig. Fogorvosi és fogművesi rendelő idő naponta délelött 9-12-ig. 2-4

Egy 3-4 osztályt végzett fiu tanulónak felvétetik Meskó Jakab kereskedésbe Cs.-Madefalván. 1-3 Sz. 97-899. körj.

Hirdetmeny. Közhi rré tetetik, hogy Csik-Karczfalva község tulajdonát képező azon hávasok, melyek j. vedelme a községi sztk-ségletek fedezetére fordították, Csik-Karczfalva község házánál - hol a feltételek meg tudhatók - febr. hó 13-án és következő napjainak délelötti 9 órájától kezdődőleg nyilvánosan árverésen kiadati fognak. A községi előjáróság: Csik-Karczfalva, 1899. jan. 28-án. Suba Zsi ga, Bartalis József s. k. körjegyző. községi bíró. 1-2 Sz. 116-99. tag.

Hirdetmeny. Közhi rré tetetik, hogy a csik-szeredai határ tagosítás iránti ügyében az érdmunkálatok megkezdése, jelesen az elértelt felek képviselötének rendezése, a működő mérnök megválasztása és a költségelóirányzat elkészítése felett tartandó tárgyalásra határnapul 1899. február 16-ik napjának d. e. 9 órája város házához tüzetik ki, a melyre az érdekelt birtokosok a törvényes következmények terhe mellett megidéztenek. Egyszersmind a birtokrendező mérnök felhivatnak, hogy azok a kik a működő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlatukat hozzám vagy az érdekelt felekhez küldjék be. A kir. törvényszék nevében: Csik-Szeredában, 1899. január 10. Kovács Lajos, elj. bíró.

Ingyen szederfa csemete.

A földmiveltügyi m. kir. miniszterium országos selyemtenyésztési felügye-
lősége bárkinek ingyen ad 2-3 éves
magági szederfa csemétét, városok, köz-
ségek, néptanítók szállítást nem fizetnek,
ellenben magánfelek a szállítási költsé-
get viselik.

Megrendelésnél: vármegye, utolsó
posta, vasut, esetleg hajóállomás pontosan
bejelentendő.

Ha a csemetét magas törzű fáka
neveljük úgy egy katasztrális holdnyi fa-
iskolába 7200 csemete helyezhető el oly
formán, hogy a sorok egymástól egy me-
ter, a sorokban a csemeték 80 centime-
ter távolságra álljanak.

Sövény alakításánál egy folyó mé-
terre 3 darab, egy folyó öltre 6 darab
csemetét számítunk.

Kik csemétét akarnak, ezt a t r g ö-
s en jelentsék be.

A földmiveltügyi m. kir. miniszter-
ium országos selyemtenyésztési felügye-
lősége **Szegszárdon, Tolnamegye.**
1-3

Sz. 6354-898.

ki.

Pályázati hirdetmény.

Csik-Rákos, Madaras, Göröcsfalva és
Vacárcsi községekből Csik-Rákos székhely-
alaku körben a körjegyzői állás
lemondás folytán üresedésbe jövé az 1886.
évi XXII. t.-cz 82 §-sa értelmében arra
ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással a községek pénztárából
kapandó 400 frt fizetés, 76 frt lakbér. 66
frt küldöncdíj, 40 frt irodai átalány és
40 frt nyomtatványok beszerzésére, ezen-
kívül pedig a magánmunkálatokért sza-
bályrendeletileg megállapított munkadíjak
élvezete, — járnak.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást
elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz.
6. §-ának megfelelőleg felszerelt és eddigi
szolgáltatukat is feltüntető pályázati ké-
rőlevelet hozzám az 1899. évi február
15-éig annál bizonyosabban adják be,
mert a később beadottakat figyelembe nem
fogom venni.

A választás Csik-Rákos község-házá-
nál az 1899. évi február 18-án d. e. 8
órákor fog megtartatni.

Felcsiki járás főszolgabírája.

Csik-Szeredán, 1899. év január hó
20-án.

Fejér Sándor,

főszolgabíró.

Sz. 5516.

1899.

Pályázati hirdetmény.

Csikvármegye kászon-alsócsiki járásá-
ban Csik-Szentkirály székhelylyel Csató-
szeg, Szentimre, Szentkirály,
Zsögöd, Szentlélek és Mindszent községek-
ből álló s 8232 lelket számláló közegés-
ségügyi körben a kororvosi állás elhálá-
lozás folytán üresedésbe jövé, arra ezen-
nel pályázatot hirdetek.

Javadalmazása: 900 frt évi fizetés,
melyben a lakbér is benn foglaltatik, to-
vábbá ingyenes fuvar mellett nappali 20,
éjjeli 30 kr látogatási díj és az orvosi
latleletekért esetenként 50 kr.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást
elnyerni ohajtják, hogy ez iránti szabály-
szertten felszerelt s eddigi alkalmaztatásu-
kat is feltüntető kérvényüket hozzám
folyó évi február hó 10-ig annál
bizonyosabban adják be, mivel később be-
érkező pályázatok figyelembe nem vétetnek.

A megválasztandó kororvos köteles
vagyontalan betegeket ingyen gyógyke-
zelní, a halott kémlést a megállapított
díjakért Csik-szentkirály községben végezni
és körközségeit havonként kétszer hivata-
losan beutazni.

A kászon-alsócsiki járás főszolgabírájától.
Csik-Sztmárton, 1899. jan. hó 10-én.

Bartalis Ágost,

főszolgabíró.

3-3

**Alulirt egyesület az érdekelt
közönségnek tudomására hozza,
hogy:**

1. A Bors-féle telken lévő gőz-
fűrészgárt üzembe vette s jutá-
nyos áron vágat mindennemű
deszkát, léczet stb.

2. A téglagyár telepen 220
ezer jó minőségű téglá eladó.

„A csik-szentkirályi téglá-
gyár egyesület.“

Sz. 261-898.

ki.

Pályázati hirdetmény.

Csik-Várdotfalva, Csobotfalva, Csob-
mortán és Pálfalva községekből, Csik-
Várdotfalva székhelylyel alakult körben, a
körjegyzői állás elhálalozás folytán üre-
sedésbe jövé, az 1886. évi XXII t.-cz.
82. §-sa értelmében arra ezennel pályá-
zatot hirdetek.

Ezen állással a községek pénztárából
kapandó 400 frt fizetés, 15 frt uti, 15
frt irodai, 15 frt tűzi laátalány, továbbá
20 frt küldöncdíj, 100 frt a birtokossági
jegyzői teendőkről, 60 frt tiszteletdíj pe-
dig anyakönyvvezetővé leendő kinevezése
esetén és ezen kívül a magán munkála-
tokért szabályrendeletileg megállapított
munka díjak élvezete — járnak.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást
elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz.
6. §-ának megfelelőleg felszerelt s eddigi
szolgáltatukat is feltüntető pályázati ké-
rőlevelet hozzám legkésőbb az 1899. év
február 17-éig adják be, mert a később
beérkezőket figyelembe venni nem fogom.

A választás Csik-Várdotfalva község-
házánál az 1899. év február 20-án d. e.
8 órákor fog megtartatni

Felcsiki járás főszolgabírája.

Csik-Szereda, 1899. január hó 19-én

Fejér Sándor,

főszolgabíró.

2-3

Sz. 70-899.

ki.

Árverési hirdetmény.

Alulirt előljáróság közhírré teszi, hogy
Csik-Mindszent község tulajdonát képező
„Leasd“ havas és Alsó-borda nevű leg-
gel és kaszáló helyek az 1899. évre a
f. évi febr. 5-én Csik-Mindszent község
házánál megtartandó nyílt árverésen a leg-
többet ígérőnek haszonbérbe fog adatni
Az árverési feltételek a Csik-Mind-
szent körjegyzői irodán megtekinthetők.

Csik-Mindszent, 1899. január 19-én.

Kovács Béla, Kovács Antal, s. k.

körjegyző. bíró 2-2

Sz. 67-899.

körj.

2-2

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy Csik-Dánfalva
község tulajdonát képező azon havasok,
melyek jövedelme a községi szükségletek
fedezetére fordittatik, Csik-Dánfalva község
házánál — hol a feltételek megtudhatók —
február hó 6-án és következő nap-
jainak délelőtti 9 órájától kezdődőleg
nyilvánosan árverésen kiadatni fognak.

A községi előljáróság:

Csik-Dánfalva, 1899. január 20-án.

Suba Zsiga, Antal Gergely, s. k.

körjegyző. községi bíró.

Magyar gyártmány!

Magyar gyártmány!

„PERFECTOR“

szabadalmazott gázgyártó készülék
világítási, fűtési és erő kifejtési czélokra.

Nem robban! Nem ártalmas!

Teljesítmény és fogyasztási meghatározás a m. kir. technológiai muzeum által bizonyítva.
Fényfok meghatározás Hahóthi Sándor tanár által bizonyítva.

Új gázkészülék.

Mindenhol felállítható, teljesen veszélytelen, mert a légszusz hideg
uton állítatik elő. Felügyeletet nem igényel, könnyen kezelhető.
Nem robban, nem ártalmas.

Világítási berendezések létesítésére. minden házban, szállodában, kaszinóban,
színházban, nyaralóban, fürdőhelyeken, kastélyokban, mulatókban, gyárakban, műhelyek-
ben, vendéglők és kávéházakban.

Gázmotorok utján, egy műhelyekben ipari gépek hajtására,
mint gazdaságokban gazdasági gépek, rosták, morzsolók, szecskavágók,
daralók stb. üzemben tartására a legjobb és legolcsóbb erő.

Egy 83 gyertyafényű láng mintegy 1 1/2 krta kerül. Egy óra lóerő 5 krba jön.

Eddig már számos „Perfektor“ berendezés működik az országban
világító és erő czélokra, melyekről elismerő levelek felett rendelkezünk.

Petroleum és benzín motorokat olcsón átalakítunk gázunkhoz.

Részletes ismertető leírások, valamint költségvetések bérmentes és díjmentesen.

1-4

Mauthner Adolf és Társai

Budapest, V., Arany János utca 3.

Vagyon-Mérleg-Számla.

A jelzálog hitelbank részvénytársaság Gyergyó-Tölgyesen vagyon álladékaról 1898. december hó 31-én.

VAGYON.

TEHER.

Lapszám	Osztr. ért.		Lapszám	Osztr. ért.	
	korona	fill.		korona	fill.
			2	Alaptőke számlán	100000 —
101	Beruházásban 3512*05*)		9	Tartalékalap 1897. évről 43146 —	43734 76
105	Pénztár készlet 1898. decz. hó 31-én	1160 40	9	Tartalékalap f. évi 6%-os kamata 258876	390607 16
103	Külföldi pénznemekben	2248 24	94	Betétek tőkésített kamatokkal	41886 94
103	Váltókban	354664 60	26	Folyó számlai követelők	1218 30
93	Jelzáloggal biztosított váltókban	42920 —		Fel nem vett jótékonyczél 1897-ről	51 38
102/104	Keességelt és jelzáloggal biztosított kötelezvényekben	167763 50		Nyeremény, mely feloszlik:	
10	Kézi zálogokkal fedezett költsönökben	2140 —		Alapszabály szerint 90% tar-	
12	Külföldi váltókban	32247 72		talékalapra	23565 24
14	Giró számlán osztr. magy. bank	413 28		Alapszabály szerint 10% tisz-	
97	Nyílt számlán	1698 38		teletdíjakra	2663 — 26229 10
42	Triest-i általános biztosító társaságnál	2 54			
84	Értékpapírokban (Takarékpénztári részvény)	468 98			
		605727 64			605727 64

Gyergyó-Tölgyesen, 1898. évi december hó 31-én.

Korpos Ádám, s. k.

könyvelő.

Ifj. Török Antal, s. k.

vezérigazgató.

Hogy ezen forgalom, nyereség-veszteség, valamint vagyon-mérleg-számlákat a fő- és segédkönyvekkel összehasonlitottuk s azokat mindenekben helyeseknek és megegyezőeknek találtuk, igazoljuk.

Kelt Gyergyó-Tölgyesen, 1899. évi január hó 5-én.

Waitsuk József, s. k.

igazgatósági tag.

Török Antal, s. k.

elnök.

Müncke Pál, s. k.

igazg. tag.

Strul Mihály, s. k.

igazgatósági tag.

Ávrám Haim, s. k.

igazg. tag.

Haim Simon, s. k.

f. bizotts. tag.

Csató István, s. k.

f. bizotts. tag.

Urcizianu János, s. k.

f. bizotts. tag.

*) Teljesen leiratott.

2-3